

59 - יש מי שמקשה קושיא ומיישבה, ומתוך כך מוכח דעת רבי שמעון
60 בולד הדומה לאמו במקצת סימנים. וקושייתו היא, איך אמר רבי
61 יהושע בברייתא הנ"ל יכול אפילו עבדו מן הפמא, ומי מעבדא -
62 וכי בהמה טהורה מתעברת מטמא, והאמר רבי יהושע בן לוי,
63 לעולם אין מתעברת לא בהמה ממאה מן הטהור, ולא מהורה מן
64 הפמא, ולא נסה מן הנקה, ולא נקה מן הנפסה, ולא נהמה מן
65 חיה, ולא חיה מן בהמה, וכך היא דעתם של כל החכמים חוץ מרבי
66 אליעזר ובעל מחלוקתו, שנחלקו במסכת חולין (טו), שהיו אומרים
67 חיה מתעברת מבהמה.
68 ואמר רבי ירמיה, דברי רבי יהושע 'עבורו מן הטמא' נאמרו באופן
69 דאיצטרך - שהאם הטהורה התעברה מקולט בן פרה - מזכר
70 שפרסותיו מחוברות ואינן שסועות, שזה אחד מסימני הטמאים, וכיון
71 שנולד מפרה יכול לעבר טהורה, ואליבא דרבי שמעון קאמר שהוא
72 נחשב טמא, שרק רבי שמעון סובר שקלוט הנולד מפרה נחשב טמא,
73 וקאמר רבי יהושע 'אבל אתה אוכל הפא בסימן אחד', ומוכח
74 שלדעת רבי שמעון די במקצת סימנים להתיר באכילה.
75 דוחה הגמרא: האי תנא ו-רבי יהושע, קבר לה כוותיה דרבי
76 שמעון פחדא, שטמא שנולד מטהור אסור באכילה, ופליגי עליה
77 בפחדא, שהתיר מקצת סימנים. ויתכן שרבי שמעון עצמו סובר שאינו
78 מותר באכילה עד שיהיה דומה לראשו ורובו.
79 הגמרא דנה בביאור מחלוקת רבי אליעזר ורבי יהושע. אומרת
80 הגמרא: למימרא - האם ניתן לומר דרבי אליעזר קבר זה וזה גורם
81 מותר, כלומר מדברי רבי אליעזר שהתיר את הנולד לאב טמא
82 שאסור באכילה, ומאם טהורה המותרת באכילה, יש ללמוד שדבר
83 הנוצר מדבר המותר והאסור, הרי הוא מותר. ומדברי רבי יהושע
84 שאסר, יש ללמוד שקבר זה וזה גורם אסור, ולכך אסר ולד הנולד
85 לאב טמא ואם טהורה, כיון שגם האב גורם יצירתו.
86 מקשה הגמרא: והא איפכא שמעינן להו, שכך שנינו בברייתא, ולד
87 הנולד מבהמה טריפה, ואביו שלם, רבי אליעזר אומר, לא יקרב
88 לגבי מזבח, כיון שאמו טריפה, וזה וזה גורם אסור. ורבי יהושע
89 אומר, כיון שאביו כשר, יקרב לגבי מזבח, כי זה וזה גורם מותר.
90 מתרצת הגמרא: בעלמא קבר רבי אליעזר זה וזה גורם אסור,
91 ושאני הקא - אולם כאן בולד הנולד מאב טמא ואם טהורה, הדין
92 שונה, דאם בן - שאם נאמר שהוא אסור באכילה, נכתוב קרא
93 'שה כשבים ועוים', שמשמעו שה הנולד מכבש ועו, 'שה' ו'שה'
94 למה לי - למה הוצרך הכתוב לומר 'שה כשבים' ו'שה עוים',
95 שמשמעו בין שה שנולד מכבש ובין שה שנולד מעו. שמע מינה
96 ששה שנולד מאם טהורה, מותר מכל מקום, כלומר, אף אם עיבורו
97 מאב טמא.
98 ורבי יהושע אמר לה, בעלמא זה וזה גורם מותר, והקא בנוול
99 מאב טמא ואם טהורה אסור באכילה, דאם בן שהוא מותר באכילה,
100 לכתוב קרא 'שור כשב ועו', שמשמעו שגם אם רק צד אחד טהור,
101 הולד מותר, 'כשבים ועוים' בלשון רבים למה לי, שמע מינה שאין
102 הולד מותר באכילה עד שיהא אביו כבש ואמו כבשה.
103 הגמרא שבה לנידון דלעיל, ומביאה ראיה לפשוט הספק: תא שמע,
104 שנינו בברייתא רבי שמעון אומר, טמא הנולד מטהור טמא, שנאמר
105 (ויקרא יא ד) 'את הנמל וגו' טמא הוא לכם, ושוב נאמר (דברים יד ז) 'את
106 זה לא תאכלו את הנמל', וכיון שנכפל איסורו שני פעמים, למדנו
107 שאחד נמל הנולד מן הנמל, ואחד נמל הנולד מן הפרה, שניהם
108 טמאים, ואולם אם ראשו ורובו של הולד דומה לאמו הטהורה,
109 מותר באכילה, שמע מינה שלאכילה נמי בעי רבי שמעון ראשו
110 ורובו, שמע מינה - אכן כך מוכח מברייתא זו.
111 שנינו במשנה: שהיוצא מן הפמא וכו' טמא.
112 הגמרא דנה אם מי רגלים של חמור אסורים: בעו מינה מרב ששה,
113 מי רגלים של חמור, מהו - האם אף מי רגליו אסורים באכילה.
114 מבררת הגמרא: ותיבעי ליה דסוסיים ונמלים - מדוע שאלו רק על
115 חמור ולא על סוסים וגמלים. משיבה הגמרא: מי רגלים דסוסיים
116 ונמלים לא מביעיא להו, כי הם ודאי מותרים, משום דלא עכירי -

1 אישתני - שונה במקצת מנמל, שפיר דמי - הוא מותר באכילה,
2 או דלמא לא שניא - אין הדין שונה בין בכורה להיתר אכילה, וגם
3 לענין אכילה צריך ראשו ורובו.
4 הגמרא מביאה ראיה מברייתא: תא שמע, בהמה מהורה שילדה
5 מין בהמה ממאה אסור באכילה, וכדעת רבי שמעון שחולק על
6 חכמים (לעיל ט) שהתירו טמא הנולד מן הטהור, ואם דומה ראשו
7 ורובו לאמו תיבב בפבורה. וכיון שהברייתא שונה דין אכילה ביחד
8 עם חיוב בכורה, שמע מינה לאכילה נמי בעי ו-מצריך רבי שמעון
9 ראשו ורובו, ואם דומה רק במקצת סימנים, אסור באכילה.
10 דוחה הגמרא: לא, לפבורה דנקא - רק לגבי חיוב בכורה הצריכה
11 הברייתא שיהא ראשו ורובו דומה לאמו, אבל לגבי היתר אכילה די
12 במקצת סימנים. מוסיפה הגמרא: דנקא נמי - ומדויק כן גם בברייתא,
13 דבסיפא קא שבקה לאכילה - הניחה דין האכילה שנידון ברישא,
14 וקם ליה אפבורה - ודנה בחיוב בכורה, שמע מינה רק לפבורה
15 הוא דבעי ו-הצריך רבי שמעון ראשו ורובו, אבל לאכילה לא,
16 אלא די שדומה במקצת סימנים.
17 הגמרא דוחה את הדיוק: לעולם אימא לה לאכילה נמי בעי רבי
18 שמעון ראשו ורובו, ופבורה - ומה שהעמידה הברייתא בסיפא את
19 דינה לענין בכורה ולא לענין אכילה, משום שבכורה איצטרך -
20 הברייתא הוצרכה לחפש שאינו חל עד שיהיה ראשו ורובו דומה
21 לאמו, כי סלקא דעתך אמינא, והאיל וכתובי (במדבר יח ט) 'אף פבור
22 שור', ותיבת 'כבור' מיותרת, כי כבר בתחילת הפרשה מבואר
23 שמדובר בכבור, ובאה ללמד שאינו חייב בכורה עד שיהא הוא
24 שור וכבורו שור, וכמו שדרשו לעיל (ט), והיה מקום לומר ולא
25 תיכני ליה - שלא די בכך שהוא דומה פראשו ורובו לאמו, ולא
26 יתחייב בכורה עד דאיכא פוליה - עד שכולו יהיה דומה לאמו,
27 קמשמע לן שאינו כן, אלא די בראשו ורובו.
28 הגמרא מביאה ראיה לפשוט את הספק: תא שמע, נאמר (ויקרא
29 יא ד) 'אף את זה לא תאכלו מפעלי הפרה ומפריסי הפרסה',
30 זה הנראה כגמל אי אתה אוכל, אפילו אם נולד מטהורה, אבל
31 אתה אוכל ולד שיש לו סימני טמא הקא בסימן אחד שבו
32 דומה לאמו הטהורה, ואיזה זה הקא בסימן אחד שבו
33 לאוכלו, זה טמא הנולד מן הטהור, ועבורו - וגם התעבר מן
34 אביו שהוא ממין הטהור. יכול אפילו אם עבדו מן הפמא
35 יהיה מותר באכילה, משום שאמו טהורה ויש בו סימן אחד,
36 תלמוד לומר (דברים יד ז) 'את הבהמה אשר תאכלו שור שה
37 כשבים ושה עוים', וכיון שאמר הכתוב כשבים ועוים בלשון
38 רבים, משמע שאין השה ו-הולד מותר באכילה עד שיהא אביו
39 כבש ואמו כבשה, דהיינו שיהיו שניהם ממין טהור, דברי רבי
40 יהושע. רבי אליעזר אומר, אי אפשר לומר כדברך שהכתוב
41 מתיר את הנולד מאב ואם טהורים, כי לא פא הפתוב להתיר
42 את המותר - שמשכר נראה שמוותר, אלף בא להוסיף על
43 המותר מסברא, ואיזה זה, זה טמא הנולד מן הטהור ועבורו
44 מן הפמא שאף הוא מותר באכילה. ומוסיף רבי אליעזר, או אינו
45 - אולי תאמר שלא בא להתיר אלף ולד שעבורו מן אביו
46 הטהור, תלמוד לומר 'שור שה כשבים ושה עוים' מכל מקום
47 - מכפל לשון 'שה' נלמד שגם אם עיבורו מטמא, כיון שנולד
48 לטהורה מותר באכילה.
49 הגמרא מסיימת את ההוכחה מדברי רבי יהושע: קרי ליה - רבי
50 יהושע הגדיר את הגמל הנולד מפרה בתואר 'טמא', והוא פרבי
51 שמעון שולד שיש לו סימני טמא אף שנולד מטהור, טמא, וקאמר
52 רבי יהושע 'אבל אתה אוכל הקא בסימן אחד', ומוכח שלדעת רבי
53 שמעון די במקצת סימנים להתיר באכילה.
54 דוחה הגמרא: האי תנא - תנא זה, רבי יהושע, קבר ליה כוותיה
55 דרבי שמעון פחדא - בדבר אחד, שטמא שנולד מטהור אסור
56 באכילה, ופליגי עליה פחדא - ונחלק עליו בדבר אחד, שהתיר ולד
57 במקצת סימנים. ועדיין יתכן שרבי שמעון מצריך ראשו ורובו.
58 הגמרא מביאה את הראיה הנ"ל בלשון אחר: ואיכא דמקשי ומותבי

המשך ביאור למס' בכורות ליום שני עמ' א

8 מגופו, וְאֶסְרֵי, משום שנחשבים כ'יוצא', או דְלָמָּא, גם מי רגלי
9 חמור מֵיָא עוֹל מֵיָא נְפוּק, ואינם חלק מגופו, וְהָאֵי דְעֵבְרֵי - ומה
10 שהם עכורים, הַבְּלָא דְבִישְׂרָא - מחמת חמימות בשרו הוא.
11 אָמַר לְהוּ רַב שִׁשִׁת לַבְנֵי הַיְשִׁיבָה, הַנִּיתוּקָה - דין זה למדנו ממה
12 ששנינו במשנה שְׁהִיּוּצָא מִן הַטְּמֵא טְמֵא, וְהִיּוּצָא מִן הַטְּהוֹר טְהוֹר,
13 ויש לדייק, ש'שהיוצא מִטְּמֵא' לֹא קָאָמַר, כי אין האיסור על דבר
14 היוצא מגופו של טמא, אֲלֵא, 'שהיוצא מִן

1 שאינם עכורים אלא צלולים, וְלֹא דְמוּ לְחֵלֶב בַּהֲמָה טְמֵאָה
2 שאסור מדין יוצא מן הטמא, כי הם מֵיָא עוֹל מֵיָא נְפוּק - אותם
3 המים שנכנסו לגופם הם שיעאו. כִּי קָמִיבְעֵיָא לְהוּ בְּמֵי רַגְלִים
4 דְחָמוֹר, דְעֵבְרֵי - שהם עכורים, וְדְמוּ לְחֵלֶב שְׂאִינוּ צְלוּל, מֵאֵי,
5 האם כשם שחלב בהמה טמאה נאסר באכילה, אף הם אסורים
6 באכילה.
7 וצדדי הספק הם, מי רגלי חמור מְגוּפִיָּה קָא מִמְצֵי - מתמצים

לומר, **בְּעֵינֵי נִיחָהוּ** – ביצי זכר הם, שנעקרו ממנו ונשארו ברחמה של הנקבה, ו**אִסְרִין** באכילה משום אבר מן החי. **אָמַר רַב סְפִירָא**, מותר לאכלם, כי אין אלו ביצי זכר, אלא **וְרַעַא דְּאִילָא הוּא דְּאִוּל פִּתְר** **אִילָתָא** – הם זרע האיל ההולך אחר האילה ורוצה להזקק לה, ואִינְיֵי דְּרַחֲמָה צַר לָא מְזַדְּקָנָא, וְאִוּל פִּתְר יַחְמוּרְתָא וְנִתְרֵי – אולם מכיון שרחמה צר אינה מקבלת, והולך אחר יחמורה שדומה לאילה, ועד שמוצאה, סובל בגופו את שכבת זרעו ומתבשל בגופו הרבה, וכששופך הזרע ברחמה הזרע נקשר, ויוצא מרחמה בצורת ביצים, והם מותרים, ואינם נחשבים כיוצא מאבר מן החי.

הגמרא דנה על חלק הפרש מבהמה, מה דינו לאכילה: **אָמַר רַב הוּנָא**, עוֹר הַבָּא כְּנֶגֶד פְּנֵי שַׁל הַמּוֹר – בעין שליא שהחמור נולד בו, מותר. **מַאי פְּעֻמָּא**, והרי בא מגוף טמא של חמור, משום שפִּירְשָׁא פְּעֻלְמָא הוּא – הוא דבר בפני עצמו, ואינו חלק מגוף החמור. **אָמַר לִיה רַב חֶסְדָּא** לרב הונא, תְּנִינָא – למדנו ברייתא דְּמִסְיַע לָהּ, שֶׁכָּךְ שֵׁנִינוּ בָּהּ, עוֹר הַבָּא כְּנֶגֶד פְּנֵי שַׁל אָדָם, בֵּין חַי בֵּין מֵת, העור טהור, ואינו מטמא במגע במשא ובאהל כטומאת מת. ודנה הגמרא: **מַאי כוונת הברייתא לָא** – האם אין כוונתה שהעור טהור בֵּין אֵם הוּא (–הולד) חַי וְאִמּוֹ חַיָּה, בֵּין אֵם הוּא מֵת וְגַם אִמּוֹ מֵתָהּ, ובהכרח שאין עור זה נחשב כחלק מן הולד או מן האם, אלא כפרש בלבד, ולכן אינו מטמא כחלק מהמת. ודחה רב הונא את ראיית רב חסדא: **לָא** – אין להוכיח מכאן שעור הבא כנגד פני חמור נחשב כפרש, כי יש לפרש את דברי הברייתא כך, **בֵּין הוּא (–הולד) חַי וְאִמּוֹ מֵתָהּ, בֵּין הוּא מֵת וְאִמּוֹ חַיָּה**, והעור טהור לא משום שנחשב כפרש, אלא משום שבא מן האם ומן הולד, ואינו נחשב כעור מת עד שימותו שניהם. וזה סברא רק שלא יטמא, אבל אסור הוא באכילה, כיון שהוא חלק מהאם והולד האסורים באכילה. אמר רב חסדא לרב הונא: וְהִתְנַיָּא, בֵּין הוּא חַי וְאִמּוֹ חַיָּה בֵּין הוּא מֵת וְאִמּוֹ מֵתָהּ, ומזה שמבואר בברייתא שאפילו אם שניהם מתים אין העור מטמא, מוכח שאינו נחשב כחלק מהם, אלא הוא כפרש בלבד, ואם כן שוב ניתן להוכיח כדבריו להתיר לאכול עור כזה של חמור. אמר לו רב הונא: **אֵי תְנַיָּא תְנַיָּא** – אם אכן שנינו כך בברייתא, הרי שיש ללמוד כך גם בברייתא שלפנינו, ומוכח שעור הבא כנגד פני ולד, אינו אלא פרש בלבד.

משנה

המשנה מביאה אופן שבו אין אומרים 'היוצא מהטמא טמא והיוצא מהטהור טהור': **דִּג טָמֵא שְׂבֻלַע דִּג טְהוֹר**, הדג הטהור מותר באכילה. **וְדִג טְהוֹר שְׂבֻלַע דִּג טָמֵא**, הדג הטמא אסור באכילה, **לְפִי שְׂאִינוּ גִידוּלוֹ** – שהדג הנבלע, אינו נחשב 'יוצא' מהדג שהוא בלוע בו, כי לא גדל ממנו, אלא היה כנוס בתוכו.

גמרא

שנינו במשנה: 'דג טמא שבלע דג טהור'. מדייקת הגמרא מזה שלא נקט התנא 'דג טהור שנמצא במעי דג טמא', **טְעָמָא דְּחַיִּינְיָה דְּבִלְע** – טעם היתר הדג הטהור הוא משום שראינו שבלעו דג טמא, **הָא לָא חַיִּינְיָה דְּבִלְע** – אולם אם נמצא בתוך מעיו, אבל לא ראינו שבלעו, הרי הוא אסור, כי **אָמְרֵי אֲשֶׁרוּצֵי אֲשֶׁרִיין** – יש לומר שהדג הטמא השריצו וילד דג שמראהו כדג טהור, ואיסורו משום שהיוצא מהטמא טמא.

דנה הגמרא: **מְנַלְן** שדג משריץ, **דִּג טָמֵא מְשִׁרִין** – מתעבר ומוליד עובר כבהמות וחיות, ואילו **דִּג טְהוֹר** אינו מוליד, אלא **מְטִיל בְּיָצִים**, ומזה גדלים דגים, וכיון שדג טמא משריץ, אם לא ראינו שבלע דג טהור, אף שהדג הנמצא בתוכו יש לו סימני דג טהור, יש לחשוש שמא הוא עובר שלו, שמראהו כדג טהור, ואסור. מקשה הגמרא: **אֵי חֲכִי** שיש לחשוש שדג טהור הנמצא בדג טמא, הוא עובר שלו, **כִּי חַיִּינָא דְּבִלְע** – גם אם ראינו שבלע דג טהור, יאסר הדג הנמצא בפנים, כי **אָמְרִינַן הָאֵי אֵעֵבְלָא וְהָאֵי אֲשֶׁרוּצֵי אֲשֶׁרִיין** – הדג הטהור שבלע, התעכל, והדג הטהור הנמצא בדג הטמא, הוא

הַטָּמֵא, ומשמע שכל היוצא מבהמה טמאה, ונחשב 'מין טמא' משום שהוא דומה לחלב שהוא עכור, אסור באכילה, וְהִנְיָ נָמִי – וגם מי רגלי חמור, כיון שיוצאו מטמא ועבורים הם ודומים לחלב, **מִינָא דְּטָמֵא הוּא**, ואסורים.

וְאִיבָא דְּאָמְרֵי – ויש שאמרו שמועה זו בלשון אחר, **דְּסוּסִים וְגַמְלִים לָא קָא מִיפְעִיָא לָהּ** – הטעם שבני הישיבה לא דנו על מי רגלי סוסים וגמלים, אינו משום שהם צלולים, אלא משום **דְּלָא שְׁתֵּי אִינְשֵׁי** – אין אנשים שותים אותם, ופשוט שאינם אסורים, **כִּי קָמִיפְעִיָא לָהּ** – והספק הוא רק לגבי מי רגלים דְּהַמּוֹר, דְּשְׁתֵּי אִינְשֵׁי וּמְעֵלוּ לְיִרְקוּנָא – שאנשים שותים אותם כי מועילים למחלת הירקון, **מַאי**, האם מחמת כן נחשבים כמשקה ואסורים, או לא.

אָמַר לָהּ רַב שְׁשֵׁת לבני הישיבה, הַנִּיתְוִיָּה – מהמשנה (לעיל ה) נפשט ספק זה, ששנינו בה 'היוצא מן הטמא, טמא, והיוצא מן הטהור, טהור', וְהִנְיָ נָמִי – וגם מי רגלי חמור, **מִטָּמֵא קָאֲתֵי** – באים מטמא, ולכן גם אם אינם מתמצים מגופו אסורים.

הגמרא מקשה על רב ששת שאסור יוצא מטמא אף שאינו מתמצה מגופו מיתוּבָה, שנינו בברייתא, **מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ דְּבִשְׁרִים מוֹתֵר**, והרי הוא יוצא מגוף דבורה שהיא שרץ העוף, **מִפְּנֵי שְׁלֵאֲחֹר** שמלקטות אותו מצוף פרחי האילן **מִכְּנִיסוֹת אוֹתוֹ לְגוּפָהּ, וְאִין מְצִינָת אוֹתוֹ מוּפְקֵן**, הרי שדבר שיצא מהטמא, אם לא התמצה מהגוף מותר, ואיך אסר רב ששת מי רגלי חמור שאינם מתמצים מגופו. מתרצת הגמרא: **הוּא דְּאָמַר** – רב ששת סובר **כְּרַבִּי יַעֲקֹב, דְּאָמַר**, **דּוּבְשָׂא דְּחַמְטָא שְׁרִיָּיה** – התורה התירה דבש באכילה, אף שמעיקר הדין צריך לאסרו משום שיצא מטמא.

מבארת הגמרא היכן נאמר היתר לדבש: **דְּתְנַיָּא** לגבי מיני שרצי העוף המותרים באכילה, **רַבִּי יַעֲקֹב אָמַר**, כתוב (ויקרא יא כא) **אִךְ אֵת זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל שְׂרָץ הָעוֹף הַהוֹלֵךְ עַל אַרְבַּע**, אֲשֶׁר לוֹ כַרְעִים מִמַּעַל לָרַגְלָיו, וְהַ – חגבים), **אִתָּה אוֹכֵל, וְאֵי אִתָּה אוֹכֵל שְׂרָץ עוֹף טָמֵא**. מקשה הגמרא: למה הוצרכנו ללמוד איסור שרץ העוף מדרשה, והרי **שְׂרָץ עוֹף טָמֵא בְּהֵרֵא פְתִיב** – איסורו מפורש בתורה, שנאמר (שם יא א') **יָאֵת אֵלֶּה תִשְׁקָצוּ מִן הָעוֹף**. **אִלָּא כוונת רבי יעקב היא לחזור ולדקדק מזה, שרק שְׂרָץ עוֹף טָמֵא אֵי אִתָּה אוֹכֵל, אֲכַל אִתָּה אוֹכֵל מָה שְׁעוֹף טָמֵא מְשִׁרִין** – מוציא מגופו, וְאִינְיָה וְהַ דְּבַר שְׂרָץ הָעוֹף מְשִׁרִין ומותר באכילה, **זֶה דְּבִשְׁ דְּבוֹרִים**. יָכוֹל אִךְ דְּבִשׁ הַגּוֹזֵן וְהַצִּירְעִין – מין ארבה, יהיה מותר, **אָמְרֵת, דְּבִשׁ זֶה לָא הוֹתֵר**.

מבארת הגמרא: וְמָה רְאִיתָ לְרַבּוֹת – להתיר דבש דבורים ולהוציא – ולאסור דבש הגוזן והצירעין. מְרַבָּה אֵי דְּבִשׁ דְּבוֹרִים שְׂאִין לוֹ שֵׁם לוֹוִי, שנקרא 'דבש' סתם, ואין קוראים לו 'דבש דבורים', ומוציא **אֵי דְּבִשׁ הַגּוֹזֵן וְהַצִּירְעִין שֵׁישׁ לוֹ שֵׁם לוֹוִי**, שנקרא 'דבש גזין' או 'דבש צירעין', ונזכר שם העוף הטמא עליהם.

הגמרא דנה: **כְּמָאן אוֹלָא הָא דְּתְנַיָּא, דְּבִשׁ הַגּוֹזֵן וְהַצִּירְעִין טְהוֹר** ואינו מקבל טומאת אוכלין, ומוֹתֵר בְּאִכְלִיָּה. קובעת הגמרא: **דְּלָא כְּרַבִּי יַעֲקֹב**, שהרי רבי יעקב אסר לאכול דבש הגוזן והצירעין.

הגמרא מחלקת בין דבש דבורים לדבש הגוזן והצירעין לגבי קבלת טומאה. אומרת הגמרא: ממה ששנינו 'דבש גזין וצירעין טהור' כי אינו מיועד לאכילה, **אֲלָמָא, דְּפַעֵי מְחַשְׁבָּה** – צריך לחשוב עליו ליעדו לאכילה כדי שיקבל טומאת אוכלין, ומשמע שרק דבש גזין וצירעין צריך מחשבה, אבל דבש דבורים מקבל טומאה גם ללא מחשבה. מוסיפה הגמרא: **תְנַיָּא נָמִי חֲכִי, דְּבִשׁ כְּבוֹנְרָתוֹ שְׁעִידִין לָא יַעֲדוּ לָאִכְלָה, מִטָּמֵא טוּמְאָת אוֹכְלִין אִפִּילוּ שְׁלָא כְּמְחַשְׁבָּה**, ודבש כבוורתו הוא דבש דבורים, כי אין שום דבש שנאסף בכורת אלא מדבורים בלבד. הרי שדבש דבורים חלוק בדניו מדבש גזין וצירעין, שדבש דבורים מטמא טומאת אוכלין אף ללא מחשבה, ואילו דבש גזין וצירעין טעון מחשבה.

הגמרא דנה בעוד פרט היוצא מבהמה, מה דינו לאכילה. אומרת הגמרא: [הנין] חֲלֵי דְּיַחְמוּרְתָא – אלו העיגולים שנראים כביצים, היוצאים מרחמה של יחמורה, **כְּבוֹר רַבְּנָן לְמִימַר** – סברו חכמים

המשך ביאור למסכת בכורות ליום שני עמ' ב

- 1 עוברו של הדג הטמא. מתרצת הגמרא: **אָמַר רַב שִׁשְׁתִּי**, מדה ששנינו
2 במשנה שבלע דג טהור, אין הכוונה שראינו כיצד הדג הטמא בולע
3 דג טהור, אלא **כְּגֹזַן שְׁמֻצָּאוֹ** את הדג הטהור, דָּרְךָ בֵּית הַרְיָעִי של
4 הדג הטמא, ומוכח שהדג הטהור נכנס אליו מבחוץ, שאם היה עוברו
5 של הדג הטמא, היה נמצא ברחם, ולא בדרך בית הרעי.
6 **רַב פֶּפְסָא אָמַר** לתרץ, **כְּגֹזַן שְׁמֻצָּאוֹ** את הדג הטהור, דָּרְךָ בֵּית
7 הַבְּלִיעָה של הדג הטמא, ומוכח שהדג הטהור נכנס אליו מבחוץ,
8 שאם היה עוברו של הדג הטמא, היה ברחם, ולא בדרך בית הבליעה.
9 **רַב נַחֲמָן אָמַר** לתרץ, **כְּגֹזַן שְׁמֻצָּאוֹ** את הדג הטהור, כשהוא **שָׁלֵם**
10 – שנגמרה צורתו, והוא גדול, ואם היה עוברו של הדג הטמא, לא
11 היה משתהה ברחם הדג, אלא היה יוצא כדרך כל ולד שהושלם.
- 12 **רַב אֲשִׁי אָמַר**, המשנה עוסקת גם באופן שלא ראינו שהדג הטהור
13 נבלע על ידי הטמא, ומכל מקום תולין שנבלע על ידו, ומותר, משום
14 שרוב דָּגִים כְּמִינֵן מִשְׁרִיזִין – יולדים דג ממין שלהם, ולכן
15 כשנמצא דג טהור בתוך דג טמא, הרי זה מוכח שאינו עוברו, ו**כְּמִי**
16 **שֶׁבָּלַע לְפָנָיו דָּמִי** – והרי זה כאילו ראינו איך שהדג הטמא בלע
17 דג טהור.
18 **תָּנּוּ רַבִּנּוּן, דָּג טָמֵא מִשְׁרִיזִין** – מוליד את עוברו, ודָּג טָהוֹר מְטִיל
19 **בִּיצִים**. כָּל בַּעַל חַי הַמּוֹלִיד וּלְדוּת, ולא מטיל ביצים, יש לו דדים,
20 והוא מְנִיק את ולדותיו, וְכָל בַּעַל חַי הַמְטִיל בִּיצִים, אינו מניק את
21 צאצאיו, אלא מְלַקֵּט להם אוכל, חוּץ מִעֲטֹלֶתָהּ, שָׂאָהּ עַל פִּי שְׁמֵטִיל
22 **בִּיצִים**, הוא מְנִיק את צאצאיו.